

27. Ricoeur, 63., ill. 61.

28. Hegel: ELŐADÁSOK A VILÁGTÖRTÉNET FILOZÓFIÁJÁRÓL. Akadémia, 1979. 43.

29. Paul Ricoeur: DIE INTERPRETATION. EIN VERSUCH ÜBER FREUD. Suhrkamp, 1993. 541–542.

30. DS 301. Idézi Vidrányi Katalin KARL RAHNER TEOLÓGIÁJA című tanulmányában. In: uő: KRISZTOLÓGIA ÉS ANTROPOLÓGIA. Osiris, 1998. 172. Itt jegyezném meg, hogy az alább következő gondolatmenethez az inspirációt több pontban is Vidrányi kötetéből merítettem.

31. Karl Rahner: THEOLOGIE DER MENSCHENWERDUNG. In: SCHRIFTEN ZUR THEOLOGIE. Einsieden, Bd. IV. 151.

32. Paul Ricoeur: DIE INTERPRETATION... 29–30.

33. Uo. 19.

34. Uo. 51.

35. Uo. 43.

36. Kétségtelen, hogy ebben a művében Ricoeur fogalmilag a dialektikához kapcsolódik.

A terjedelmes mű során fokozatosan distanciálódik azonban mind a dialektika, mind a reflexió hegeli fogalmától, s ez a mű utolsó fejezetében végül explicit formát is ölt: „*a szent fenomenológiája nyilván nem meghosszabbítása a szellem fenomenológiájának*”. Amire a szellem fenomenológiájának teleológiája irányul, az „*az abszolút tudás, nem a hit; és az abszolút tudás nem irányul semmiféle transzcendenciára, hanem minden transzcendencia felszámolása egy teljességgel közvetített maga-tudásban*”. (538.) A hegeli filozófia *immanenciátörekvésével* szemben a szimbólum interpretációjának éppen azt kellene biztosítania, hogy „*a transzcendentális a beszéd autentikus dimenziója*” maradjon. (66.)

37. Ricoeur, 68.

38. Uo.

39. Uo. 432.

40. Uo. 507.

Vörös István

IRIGYSÉG

Irigylem a pincért, aki ingben
fut ki egy társaság után a fagyba.
Irigylem a bővliárust vágott
ujjú kesztyűjében. Irigylem
az ellenőrt, mikor ravasz mosollyal

karszalagot húz fel a trolin.
Irigylem a kövér fodrásznőt,
mikor törzsvendége fejét a csap
alá nyomja. Irigylem a bank előtt

szolgálatot teljesítő félkegyelműt,
aki a parkolóhelyeket őrzi.
Irigylem a kutyasétáltatót,

mikor kedvence piszkáért nyúl.
Irigylem a rendőrt, megállíthatja

a forgalmat. Egyik sem én vagyok.

A TAKARÍTÓNŐ HARCA

Első takarítónőnk módszeresen
összetörte a porcelán-
baglyokat. A bagoly
sötétben repül, az éjszaka
nagy selyempőpenye
felhősen lebeg utána,
két könyvespolc között
eső szital. Nemcsak porcelán-,
de cserép-, üveg-, majolika-
és fabaglyok. Törékeny
másolatai egy valóság feletti
állatnak. A port úgy tartották
karmuk alatt, mint élő
társaik a sivalgó egeret.
A por sikoltozása megvadítja
a takarítónőt. Bolyhos ronggyal
támad, elszabadult talajgyaluként
siklik a nagy szövetdarab.
Nincs kiábrándítóbb a
bagoly zuhanásánál.
Öt darabba hullva leválni egy
belső üregről, mely így hamar
eloszlik, mint tavon a köpés.
Mikorra a baglyok elfogytak,
posztjáról a takarítónő
is leköszönt.

Jónás Tamás

MEGLEPETÉS

jaj béke van jaj béke van jaj béke
hiába hull levél tör ki tavasz
jaj elkezdődött jaj mindennek vége
hiába győztél mert vesztes maradsz

jaj jéghideg jaj jéghideg a béke
atomban máglya jaj hiába ég
a földről nézhetsz fel csupán az égre
lángos szemed mögött elméd a jég

jaj béke van jaj béke lesz a harcok
kitörnek és szűnnek törvény szerint
okozhatnál valami meglepetést –
hogy feltámadsz vagy ilyesmi – megint

SZÜLEIM HALÁLÁNAK JELENETEI

1

pihen a hold a ház falán
s míg ugatnak kint a kutyák
anyut tördeli a halál
a szobában mint a gyufát

2

csönd van már a gyomra helyén
nem eszik már semmit szegény
főzők pedig naponta
semmit se bír a gyomra

3

nem ad apád semmit enni
napokig felém se néz
nem marad örömem semmi
fiam hogyha hazamész

4

hogy szeressek egy halottat
kérdi apám keze reszket
mit adott ő? csak a rosszat
s megsókolja a keresztet

5

apám hogyha pénze van
automatán veszi el
irigylem mert boldogan
nem törődik semmivel
néha kéri hogy ha lehet
égyessük el por legyen
sokat ül kint anyu mellett
fenn a temetőhegyen

Angyalosi Gergely

A MINTA FORDUL EGYET

Közelítések egy Henry James-novellához

Amióta először olvastam Henry James botrányos remekművét, az az érzés kísért, hogy ezzel a novellával mindenkinek, aki kritikáírásra adja a fejét, meg kell küzdenie életében legalább egyszer. Nem azért, mintha bármiféle, hagyományos értelemben vett „sikerélményre” számíthatna. A MINTA A SZŐNYEGEN a műbíráló és mestersége szempontjából éppen azért botrányos, mert a kritika létfeltételeként (létfogosultságának feltételeként) a mű „jelentésének” sikeres megragadását nevezi meg, ugyanakkor minden mozzanatában ennek a művetnek a lehetetlenségét tárja elénk. Az ismert lélektani terminussal élve, kettős kötés ez a javából, hiszen James egy pillanatra sem sugallja azt, hogy a kritika a fölösleges emberi tevékenységek közé tartozik; mindenesetre a novella világában semmivel sem látszik fölöslegesebbnek, mint maga az irodalom. Sem az író, sem a fogyasztók (a könyveket olvasó művelt társaság), sem pedig a műbíráló létjogát nem kérdőjelezi meg itt senki. Az irodalom mint intézmény valamennyi összetevőjével együtt kétségbevonhatatlan és megingathatatlan társadalmi realitás James számára. Valami, ami van, és aminek a jelek szerint lennie is kell, ám fogalmunk sincs, mi célból létezik és működik. Akár az erdei vadvirág cél nélküli célszerűsége Kantnál; csakhogy James hősei nem a filozófiai absztrakciók közegében mozognak, s eszükbe sem jut, hogy az irodalomnak ezt a paradox létmódját a szépség elvont fogalmával próbálják megalapozni.

De hát miféle mesterség az, amelyről eleve tudható, hogy éppen a legsajátabb célkitűzéseit képtelen megvalósítani? Nos, ha feltettük ezt a kérdést, máris besétáltunk James labirintusába, és az is bizonyos, hogy sohasem fogunk onnét kikeveredni. A kérdés ugyanis azt az előfeltevést foglalja magában, hogy a kritikának, akárcsak bármelyik más mesterségnek, van megnevezhető célja, mely cél ráadásul eltér az „egyszerű olvasástól”, vagy legalábbis annak egyéb feladatokkal kiegészített változata. Ám éppen